L-ATTENZJONI TA' ĠESÙ LEJN IN-NISA F'LUQA (1)

Mons. Lawrenz Sciberras

Il-preżenza tan-nisa flimkien mal-missjoni mogħtija lilhom ma qiegħda fl-ebda Evanġelju ieħor daqs kemm f'dak ta' Luqa. It-tielet evanġelista sema' b'dan kollu, u għalhekk ra u kkonkluda li mhix ħaġa każwali li Ġesù ġab ruħu b'dik il-manjiera magħhom. Għalkemm jorbot il-preżenza tagħhom mal-vjaġġ ta' Ġesù lejn Ġuslemm, dawn in-nisa kellhom rwol tassew għoli u importanti fl-iżvilupp tar-rakkonti ta' Ġesù. Anzi Luqa jgħolli tassew 'il fuq

il-preżenza tan-nisa tant li jqegħedhom flimkien mat-Tnax. "Kellu miegħu t-Tnax, u xi nisa li kien fejjaqhom mill-ispirti ħżiena u mill-mard" (Lq 8,2).

Immsieħba ma' Ġesù

Dawn in-nisa akkumpajnaw lil Ġesù mill-Galilija sal-Belt ta' Ġerusalemm kif ukoll sa taħt is-salib; hekk ħadu sehem f'kollox. (23,49). Kienu tassew xhieda ta' dak li għamel Ġesù, kif ukoll kienu minn tal-ewwel li raw il-qabar miftuħ u ntebħu li l-Imsallab qam (24,1-6).

Billi dawn in-nisa kienu preżenti xhieda kemm tal-kruċifissjoni, tal-mewt kif ukoll akkumpanjaw il-ġisem mejjet ta' Ġesù sal-qabar, issa stagħġbu mhux ftit meta raw li dan "il-mejjet" irxoxta. Qiegħed hawn il-kliem qawwi tal-anġlu: "L-għala qegħdin tfittxuh qalb il-mejtin lil min hu ħaj?" (Lq 24,5).

Dan il-mod ta' rakkont li jitbiegħed xi ftit minn dak ta' Marku (16,1-8), u minn dak ta' Mattew (28,1-8), jiġbor fih wieħed ta' tagħlim dejjem kif jippreżentah Luqa. L-evanġelista ma joħroġx biss għad-dawl li dawn in-nisa diġà kienu jsegwu lil Ġesù meta dan kien għadu l-Galilija,(23,49). Imma wkoll għaliex meta Ġesù kien għadu jeżerċita l-missjoni tiegħu l-Galilija, huwa diġà kien ħabbrilhom il-mewt u l-qawmien tiegħu: "Mhuwiex hawn, imma qam. Ftakru x'kien qalilkom meta kien għadu fil-Ġalilija, meta qal li jeħtieġ li Bin il-bniedem jingħata f'idejn il-midinbin, ikun imsallab, u fit-tielet jum iqum mill-imwiet" (24,6-8).

Għalhekk minn dak il-waqt tal-qawmien u li dan l-inkarigu ġie mogħti lin-nisa biex dawn iwassluh lill-ħdax, dan ifisser li n-nisa servew ta' ħolqa bejn ġrajjiet Ġesu u l-appostli. (Lq 24,9). Huwa kollu għalhekk li hawn issa jissemmew espressament l-ismijiet tagħhom; Marija ta' Magdala, Ġwanna, Marija *dik ta' Ġakbu*, flimkien mal-isem ta' nisa oħrajn. Xejn ma għandu għalhekk għalfejn jgħaġġibna, li fl-Atti 1,13, wara l-ismijiet ta' l-appostli wieħed isib ukoll imsemmijin dawn in-nisa (1,14). Għal Luqa n-nisa għandhom tifsira storika u kerigmatika, li tinteressa lil Knisja kollha. Ir-raġuni għaliex hija billi dawn huma marbutin mal-istorja ta' Ġesù u tal-Knisja li kienet għada fl-ewwel waqtiet tal-eżistenza tagħha. Dawn in-nisa ġew imdaħħlin fil-Knisja billi ħadu fuq spallejhom missjoni importanti u delikata.

In-nisa fit-tradizzjoni ta' Luqa

Fl-ewwel post sewwa li wieħed jitkellem mis-sehem tan-nisa fi żmien it-tfulija ta' Ġesù. Hawn għalhekk niltaqgħu ma' Marija, l-omm ta' Ġesù, flimkien ma qaribtha, x-xwejħa Eliżabetta. Matul iż-żjara li għamlet Marija lil din ix-xwejħa mara minn Għajn Karim, ħareġ ċar ħafna għad-dawl il-missjoni li ġiet fdat lilhom it-tnejn

fl-Istorja tas-Salvazzjoni (Lq 1,39-56). Bi kliem profetiku Eliżabetta bexxqet fommha u għajtet: "Imbierka inti fost in-nisa, u mbierek il-frott tal-ġuf tiegħek!" (1,42). Kollox juri sew kemm l-opra tal-Inkarnazzjoni diġà kienet ġiet irrivelata mill-Ispirtu s-Santu lix-xwejħa omm Eliżabetta: "U Eliżabetta mtliet bl-Ispirtu s-Santu; u nfexxet f'għajta kbira u qalet".

Luqa jitkellem ukoll mill-profetessa Anna, li b'mod parallel ma' dak ta' Eliżabetta u magħhom issa hemm ix-xwejjaħ Xmun, ħabbru l-fidwa ta' Iżrael issa qiegħda fil-qrib tassew. Eliżabetta u Anna ppreparaw il-miġja tal-Feddej. Imma l-figura u r-rwol ta' Marija huwa kollu kemm hu uniku, mingħajr impar tiegħu. Hija Marija, il-mimlija bil-grazzja, li saret omm bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu; li tlissen dik il-kelma providenzjali tal-*fiat* (1,26-38), u li Eliżabetta selmitilha bħala omm il-messija. Marija f'dak l-istess waqt għanniet il-Manifikat, innu ta' tifħir lejn it-toroq tal-Mulej (1,46-55). Wara t-twelid ta' Ġesù, imbagħad din l-istess Marija żammet f'qalbha dak kollu li kien ġara u seħħ qrib il-maxtura (Lq 2,19), kif ukoll ma' dak kollu li ġarrbet waqt il-vista tagħha fit-tempju ta' Ġerusalemm meta binha Ġesù kellu biss tnax-il sena (2,51). Dan kollu jagħżel lil Marija bil-bosta minn fost il-

figuri nisa l-oħra kollha li hemm imsemmija fil-Vanġelu.

Mhux possibbli li wieħed jivvalurizza l-pożizzjoni għolja li għandha Marija fl-istorja tat-tfulija ta' binha, il-privileġġi kbar għall-fatt li kienet omm il-messija. Din il-firxa hekk wiesgħa, tisboq bil-bosta s-suġġett "Ġesù u n-nisa", imma hija fl-istess waqt xhieda tal-konsiderazzjoni għolja ta' Luqa kemm lejn Marija kif ukoll f'relazzjoni man-nisa l-oħrajn. Għalhekk fil-waqt li wieħed ikun qed jagħmel xi osservazzjonijiet dwar in-nisa fil-vanġelu ta' Luqa, dejjem irid iżomm f'moħħu li l-mara Marija hija kollha kemm hi partikulari u differenti min-nisa l-oħra kienu min kienu.

Ħarsa globali

Il-patrimonju proprju ta' Luqa huwa magħmul minn dawn il-ġrajjiet partikulari:

a) L-armla ta' Serafte (4,25 ss).

b) L-armla ta' Najm (7,11-17).

c) Il-mara midinba li dilket riġlejn Ġesù (7,36-50).

d) In-nisa li mxew wara Ġesù (Lq 8,1-3).

e) Marta u Marija (10,38-42)

f) Il-beatitudni li qalet waħda mara għall-poplu (11,27s)

g) Il-fejqan f'jum is-Sibt ta' mara milwija (13,10-17)

h) Il-parabbola tad-drakma mitlufa (15,8-10).

i) Il-parabbola tal-imħallef ħażin u l-armla (18,1-5).

j) In-nisa li jibku fi triq il-Kalvarju (23,27-31).

Ta' min idaħħal ukoll xeni oħra li ġejjin mit-tradizzjoni ta' qabel Luqa u li fihom riferimenti għan-nisa

a) il-fejqan ta' omm il-mara ta' Pietru (Lq 4,38ss; ara Mk 1,30, Mt 8,14s).

b) Il-fejqan ta' dik bit-tnixxija tad-demm u l-qawmien ta' bint Ġajru (Lq 8,40-56; Mk 5,21-43).

c) Ir-reġina ta' nofsinhar (Lq 11,31; Mt 12,42).

d) Il-parabbola tal-ħmira (Lq 13,20 ss, Mt 13,33).

Riflessjonijiet partikolari

Waqt il-predikazzjoni tiegħu f'Nażaret, Ġesù jitkellem kemm mill-armla ta' Serafte (4,25s) kif ukoll mill-fejqan tal-imġiddem Nagħman tas-Sirja. Dan huwa eżempju ċar ta' kif Alla dejjem mexa l-istess ma' kulħadd anke ma' nies li ma kenux meqjusin mill-familja tal-Lhud, mela pagani *gojim*. Din il-ħaġa kienet tassew oġġett ta' provokazzjoni għal dawk is-semmiegħa li assolutament ma riedux jisimgħu il-messaġġ evanġeliku ta' Ġesù u għamlulu dak kollu li kien possibli biex ifixkluh.

Hemm imbagħad wkoll id-dħul ta' koppja, jiġifieri raġel u mara, ħaġa li xejn ma kienet issir ta' spiss. Hemm mela fil-parabbola tal-ħabba tas-senapa, u tal-ħmira, fil-parabbola tan-nagħġa l-maħruba u tad-drakma mitlufa, kif ukoll in-nies

ta' Ninwe tant mixteqin biex ibiddlu ħajjithom meta semgħu bil-mawra tas-sultana ta' nofsinhar biex tisma' l-għerf ta' Salamun. Din ir-reġina li ġiet minn tant bogħod biex tisma' l-għerf ta' Salamun, interessat ħafna lill-evanġelista għaliex kienu qegħdin jitkellmu mill-għerf, don li jikkaratterizza ħafna l-immaġni ta' Ġesù (Lq 2,40. 52; 7,35; 11,49; 21,15).

Hemm il-ġrajja tal-armla ta' Najm, li Ġesù wera magħha tant kompassjoni u ħniena. Din tiġi mxebbhha ma' storja ta' fejqan, u li fiha Ġesù jiġi ppreżentat bħala t-tabib u dak li jgħin lil min hu fil-bżonn. Hemm ukoll il-fejqan ta' mara milwija ħafna, mara li kien ilha tmintax-il sena sħaħ maħkuma mill-qawwa tax-xitan. - mhix ċajta - . Ġesù ħadha taħt il-ħarsien tiegħu, li jfisser fejjaqha u dan għaliex hija wkoll "bint Abraham" (Lq 13,10-17).

Il-qawmien mill-mewt, f'dan il-każ ta' iben l-armla ta' Najm, flimkien mal-fejqan f'jum is-Sibt dawn qiegħdu lil Ġesù bħala wieħed mill-profeti kbar, tant li kkonkludew hekk in-nies: "Profeta kbir qam fostna" u "Alla żar il-poplu tiegħu" (Lq 7,16). Il-fatt, li dawn il-mirakli saru dejjem f'relazzjoni ma' xi mara, juri l-imħabba ta' Ġesù lejn dawn in-nisa partikulari, nisa magħkusin u mwarrbin ħafna mis-soċjetà; nisa fqar u msieken!

Din il-linja ta' ħsieb tkompli toħroġ fil-beraħ fir-rakkont tal-mara midinba (7,36-50), kif ukoll mal-mixja tan-nisa li segwew il Ġesù matul ħajtu. Fl-istorja tal-mara midinba, li xerrdet żejt l-aktar ifuħ fuq riġlejn Ġesù, wieħed jara l-ħniena kbira ta' Ġesù lejn din il-mara li soċjalment kienet imwarrba mis-soċjetà. Issa wisq agħar mid-dwejjaq, mill-mard, u mill-mewt, kien hemm l-istat spiritwali ta' mara li kienet disprezzata bil-wisq aktar mill-istess ambjent ta' madwarha. Ġesù ra sew, li mara ta' din il-kwalità tista' terġa' tirxoxta mill-ġdid għal ħajja oħra ġdida. Kien għalhekk li Ġesù ddefendieha bil-kbir mal-fariżew li stiednu, u bi kliem meqjus, Ġesù wera d-differenza li kien hemm bejn din il-mara midinba u l-istess fariżew li stiednu għall-ikla. Ġesù ħafrilha ħafna għaliex hija ħabbet ħafna. Dak li Ġesù stenna bi dritt mill-fariżew u ma ngħatalux, wasal minn dik il-mara midinba magħrufa!

Din il-midinba, bl-azzjoni li għamlet, xeħtet raġġ ta' dawl fuq is-sitwazzjoni tan-nisa fil-ġudaiżmu ta' dak iż-żmien, kif ukoll fil-liberazzjoni sħiħa li Ġesù ġab mal-miġja tiegħu. Ġesù jinqata' u jinfired kompletament mill-mod ta' kif wieħed jiġġudika bejn raġel u mara, u jara biss li quddiemu għandu esseri uman, bniedem, xbieha ta' Alla. Kienet biss l-imħabba safja li wasslet dik il-mara għand Ġesù li dnubietha nħafrulha kollha, u xejn anqas li Ġesù faħħarha b'mod pubbliku għall-ġest sinċier u ġenwin li għamlet.